

CANAL DE BERRY: EGY TÁJKÉPI TENGELY ÚJJÁÉLEDÉSE FRANCIAORSZÁGBAN / EGY SZINEMATIKUS PARK SZÜLETÉSE

CANAL DE BERRY : THE REBIRTH OF A SCENERY IN FRANCE / A CINEMATIC PARK

SZERZŐ/BY:
BRUNO TANANT

LEKTOR/REVIEWER:
JÁMBOR IMRE

Franciaországban a nyolcvanas évektől kezdve egyre inkább előtérbe került az eredetileg ipari és gazdasági célból épült és e funkcióját veszített folyami csatornák átalakítása, döntően turisztikai célok szolgálatára. Közülük némelyik valóságos vízépítőmérnöki mestermunkának és a korabeli technika csúcsteljesítményének számított. A tájat átszelő csatornák egyszerre vízmérnöki létesítmények és tájépítészeti alkotások, s az érintett vidék jellegétől függően jelentős tájformáló elemek voltak. Az egykor a nagyvárosokat és ipari központokat a tengerrel összekötő, gazdasági-kereskedelmi célú vízi utak ma zömmel a 'zöld turizmusnak' adnak helyet (pl. a Déli-Csatorna [Canal du Midi], vagy a Nantes-ot Brest-tel összekötő csatorna [Canal de Nantes à Brest]).

Az 1808 és 1840 között épült Canal de Berry különleges létesítmény. Szimbóluma I. Napóleon ambíciózus európai stratégiájának és a francia ipar akkori fejlődésének egyaránt. Eredetileg elsősorban vasércet, fát és feketeszenet

szállítottak rajta Commentry-től a délkeleti Montluçon térsége felé. Az építkezést vezető mérnök, Joseph-Michel Dutens, több szempontot megfontolva, egy viszonylag kis keresztmetszetű csatorna építése mellett döntött. Egyrészt azért, mert a csatorna kiindulópontjának vízgyűjtő területe aránylag kis vízhozamú volt, másrészt mert a kisebb keresztmetszet csökkentette az építéshez szükséges kisajátítandó terület nagyságát, komoly gazdasági megtakarítást eredményezve. Hamar kiderült azonban, hogy a csatorna alulméretezett, és nem képes az akkori észak-európai csatornahálózatba érdemlegesen bekapcsolódni. Emiatt a vízi utat 1945-ben, építése után mintegy száz évvel felhagyták, szerepét a köz- és vasúthálózat vette át.

A felhagyott Berry-csatorna karbantartása komoly terheket rótt a környező településekre. Néhány helyen a sajátos telekjogi viszonyok miatt a települések kénytelenek voltak jelentős mértékben a vízi utat átalakítani. A városi és mezőgazdasági zónákon áthaladó csa-

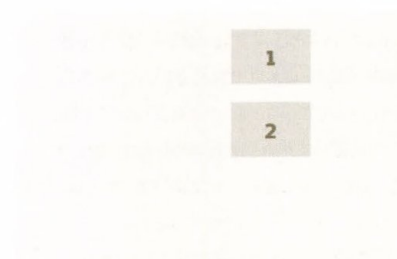

In France the fluvial channels built originally to serve industrial and economical purposes started to be converted for touristic aims from the eighties. Some of them used to be real masterpieces and technical artworks of water engineering of their age. The channels, these built structures of water engineering and architecture, have made significant landscape alterations in the neighbouring landscape depending on the character of the region. The water-courses which once connected the cities and industrial centres with the sea nowadays give place to “green tourism” (for example the Southern-Channel - Canal du Midi, the channel connecting Nantes and Brest - Canal de Nantes à Brest).

The Canal de Berry, built between 1808 and 1840, was simultaneously a symbol of the ambitious European strategy of Napoleon I. and the French industrial development of that time. Primarily it was used to transport iron ore, wood and black coal from Commeny towards the south-eastern

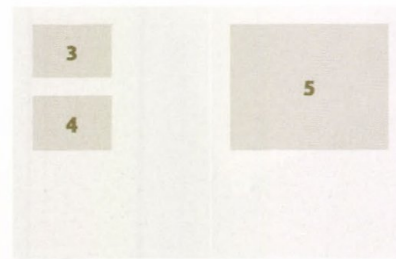
Montluçon. The chief engineer of the construction, Joseph-Michel Dutens after observing all different aspects, decided to build a small cross-section channel. On the one hand the starting catchment area of the channel is rather small, on the other hand the reduced cross-section has resulted in the decrease of costs of land to be appropriated. It turned out very soon, that the channel is undersized so it was not able to join into the North-European channel system. This is why the channel has lost its original function and in 1945 the public transport and the railway network took its role, just a hundred year after its construction.

The maintenance of the channel was a real burden for the surrounding settlements. Due to the plots, legal status it had to be reconstructed at some points. Crossing the urban and agricultural zones the channel shows the most variable scenery: at some points it's full of water, other sections have already been refilled, others are covered by greenery and some parts are absolutely

1. kép/pict.:
Leccapolt
csatronaszakasz /
Section of the dry
channel

2. kép/pict.:
Gyepesített száraz
(üres) csatornameder
/ Section of dry
channel with grass
cover

3. kép/pict.: Ma is kezelt, fenntartott csatornaszakasz / A living and maintained section of Canal de Berry

4. kép/pict.: Az eredeti állapotában megőrzött csatorna / A section of Canal de Berry in its original condition

5. kép/pict.: Műemlék csatornahíd (Tranchasse) / An industrial monument (Tranchasse)

torna napjainkban a legváltozatosabb képet mutatja: néhol még ma is vízzel teli, néhol feltöltötték, másutt a spontán növényzet vette birtokába, vagy éppen teljesen kiszáradt a medre (1-4. kép).

Ezek a különböző szakaszok formálják a mai csatorna tájba írt, 200 km-es 'szalagjának' változatos látványát. De éppen ez a változatoság és sajátos diszkontinuitás, a hagyományos csatornától oly eltérő látvány, adja a Canal de Berry mai tájképi értékét. Az egykorú mérnöki létesítmények, közműhidak, rakodó daruk, cserépgyártó üzemek, mészégető kemencék, és más létesítmények ma is végigkísérik a csatornát, s hozzátartoznak a vidék ipari és építészeti örökségéhez (5. kép).

Berry viszonylag kevésbé ismert régiója Franciaországnak, ebből következően különösen szüksége van egy új turisztikai vonzerőre, ami összekapcsolhatja a változatos és összetett tájképi, építészeti és ipari kulturális

örökséget. A felújított csatorna pedig egyben gazdasági húzóerővé is válhat, nem csak a 35 közvetlenül érintett település, hanem az egész régió számára.

A CÉLOK ÉS LEHETŐSÉGEK

A Canal de Berry revitalizációjára a TN Plus Tájépítész Iroda, Rodolphe Chemière tájépítéssel közösen készített tervek^{*}. A projekt felelős tervezője Agathe Turmel, társtervezője Yoann Sourice. A csatorna megújításának terve két fontos célt is szolgál: egyrészt egy változatos, a tájat átszelő, hosszú vízi út konkrét kiépítését, másrészt egy erős strukturális elem, vonalas tájalkotó létesítmény révén az érintett, környező táj újraértelmezését, gazdagítását. Az általános tájképi hatásokra figyelemmel a csatorna különböző szakaszait rendkívül részletesen és megfelelő érzékenységgel kell újraformálni, ezzel is segítve a beillesztését és szerepének a köz általi érthetőségét (6. kép).

^{*} A 2002-ben Bruno TANANT és Jean-Christophe NANI által Párizsban alapított TN Plus a tájépítészeti és várostervezési gyakorlatot egyesíti magában. A két alapító sok energiát fektetet gazdag szakmai tapasztalataik átadásába, több állami építész- és tájépítész iskola oktatási programjában is részt vesznek. Az iroda tíz-tizenkét francia és külföldi tervezőt foglalkoztat, akik a kreatív és újszerű koncepciókra és a technikai tökéletességre való törekvés révén maguk is aktívan formálják a TN Plus szakmai arculatát. Az iroda változatos léptékű és témájú terveken és tanulmányokon dolgozik egy időben, így is erősítve a különböző társterületek közötti kapcsolatot (a szerk.).

dried out. The diversity of these sections forms the landscape of today's 200km long channel. This variety and discontinuity gives a character that is so far from that of the traditional channels, but exactly this character constitutes the landscape value of the Canal de Berry today. Several architectural elements along the channel add to the industrial and architectural heritage of the region (channel bridge by Tranchasse, cranes, tile manufactures, calcars).

Berry is not a well-known area of France, hence it especially needs a new touristic blandishment, which combines the diverse and complex heritage of landscape, architecture and industry. The renovated channel may become an economical advantage not just to the directly affected 35 settlements, but to the whole region as well.

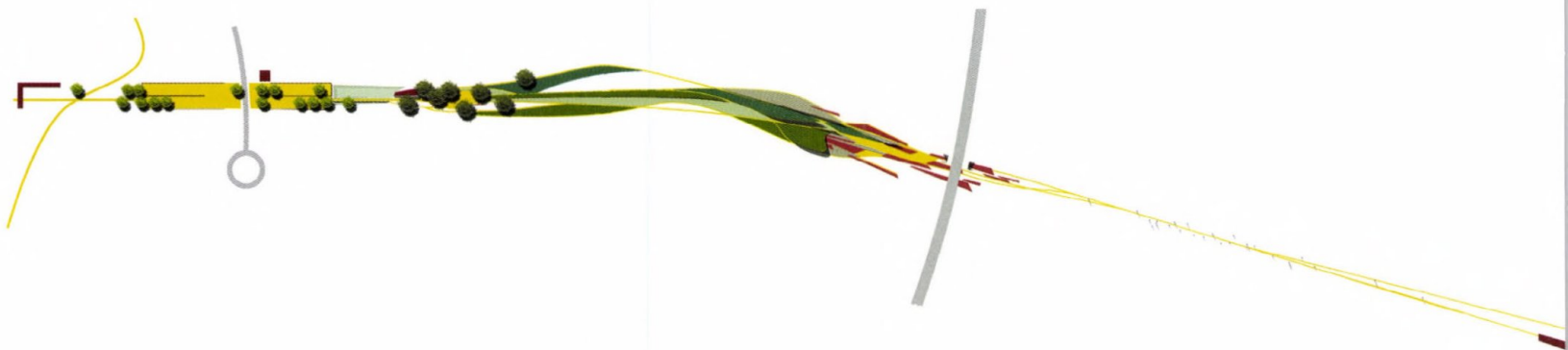
AIMS AND OPPORTUNITIES

The renewal plans for the Canal de Berry has been drawn up by TN Plus* landscape architects (team leaders) in association with Rodolphe Chemière landscape architect. The designer-in-chief was Agathe Turmel who worked together with Yoann Sourice.

The project combines two main subjects: on the one hand it means the construction of a long path crossing diverse landscape areas, on the other hand the redefinition of the surrounding scenery out of a definitely strong structural element. On the basis of the general reflection of the landscape each section of the channel has to be redefined in its smallest details in order to help the interpretation and the public's understanding.

This new "artery", which emphasises the pedestrian and cyclist traffic, will connect the surrounding settlements by avoiding car traffic. The emerging

* Created in 2002 by Bruno TANANT and Jean Christophe NANI, TN Plus is a Parisian agency bringing together the disciplines of landscape architecture and town planning. Rich in professional experience, the two partners also devote their energy to hand down their knowledge, teaching in different national schools of architecture and landscape architecture. TN Plus includes a dozen of French and foreign collaborators who, between creative innovation and technical perfectionism, contribute actively to develop the agency's own approach. In order to strengthen the synergies between the different subjects treated, TN Plus undertakes projects of various scales, with very divers problematics and in many different locations, in the field of town planning and landscape architecture (editor's note).

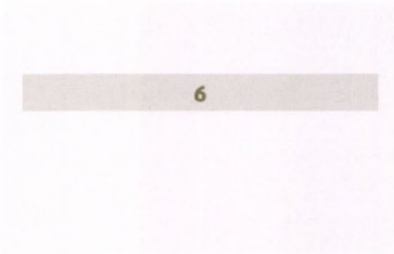
Ez az új 'véna' a tájban, amely az autóutakat elkerülve összekapcsolja a partmenti településeket, a gyalogos és kerékpáros közlekedésre helyezve a hangsúlyt. A látogatók növekvő száma a csatorna mentén fontos gazdasági tényezővé válhat az érintett települések számára, hiszen a különböző műemlékek, üzletek, vendéglátóipari létesítmények látogatottsága is várhatóan növekedni fog. Kisebb mértékben ugyan, de a csatorna felújítása új munkahelyek létesítését és szolgáltatások megtelepedését is jelentheti (pl. kezelési-fenntartási munkák, kerékpár és kajak-kenu bérlés stb.).

A változatos turisztikai programok változatos használati módokat generálnak majd a csatorna 200 km hosszú szakaszán. A csatorna újraformálása más, hozzá kapcsolódó projektek beindítását is eredményezi. A 200 km hosszú lineáris park célja, hogy minél 'élőbbé' varázsolja a vidéket. A csatorna a partmenti területeken különböző szabadidős és kulturális tevékenységeknek ad majd helyet. A régió legtöbb turisztikai lát-

ványossága megközelíthető lesz a csatorna felől, és emellett különböző időszakos és állandó képzőművészeti installációk is helyet kapnak majd (7-10. kép).

A tájpotenciál e szempontból rendkívül gazdag, minden adottság helyben van. Ami ma hiányzik, az egy összekötő, egységesítő elem. A cél a különböző karakterű táji egységek összekapcsolása, új tájképi hatások, attrakciók létrehozása vagy a régiek újraélesztése. A tervek kidolgozása során végig a csatorna teljes hosszát tartottuk szem előtt, és a különböző szakaszok egymás sajátos reflexeként alakultak ki. A morfológiai határokat az érintett táj időtlen természeti adottságainak más-más karaktere szabta meg.

A táj soha nem lineáris, és a csatorna által létrehozott tér korántsem mindig párhuzamos a csatorna tengelyével. Tájépítészeti szempontból a csatorna nem egy önálló lineáris elem, ami anélkül szelne át a vidéket, hogy azzal bármiféle kapcsolatba lépne. Épp ellenke-

6. kép/pict.: Vázlat
a szinematikus
parkhoz / Draft of the
cinematic park

number of visitors may become an important economical element for the settlements along the channel, since the attendance of different monuments, shops, catering establishments is expected to rise too. To a certain extent the development of the channel will result in workplaces and the establishment of new industries too (maintenance work, canoe-rental).

Diverse programs will create different usage along the 200 km long channel. The reconstruction of the water-course will also result in the start up of other joint projects. The purpose of the 200-km-long linear park is to establish a more lively region. The channel will give place to differing outdoor and cultural activities. Most of the region's spectacles will be easy to reach from along the whole channel, while different ephemeral and permanent fine art installations will be installed along the axes of the channel as well.

The landscape of the channel does exist already, all of its elements are

there today. The only thing missing yet is a unifying element. The project aims to interconnect the different sections of the landscape and to establish or reconstruct new landscape dialogs. Throughout the planning phase we kept always the whole length of the channel in our mind and the different sections were established as each other's echo. The morphologic borders were shaped by the timelessness of nature.

The land is never linear and the field created by the channel is far from being continuously parallel to the axes. From the point of view of landscape architecture, the channel is not an independent linear element which crosses the land without any interconnections. On the contrary: the channel is an axis, which does not only affects its surroundings but also the whole wider area. Therefore it becomes evident that the usage of the wider landscape and the closer surroundings has to be defined at the same time in a close context.

The real cross-section of the land

zólég: a csatorna olyan tengely, ami nem csak a közvetlen mellette fekvő vidékkel, hanem az egész tájjal kezd párbeszédbe. Ebből következőleg egyszerre kell meghatározni a nagy léptékű tájhasználatot és a csatorna közvetlen környékének kisebb léptékű kialakítását.

A csatorna által generált tér tényleges keresztmetszete változó szélességű és alkalmazkodik a környező táj jellegéhez. A projekt nem egyszerűen egy vízi országút létrehozásáról szól, hanem inkább egy áramlat beindításáról, ami, folyók és vízmosások módjára, helyenként összeszűkül, majd kiszélesedik, ágakra szakad, és újra egyesül a táj jellegétől függően. Változatos épített elemek kísérik végig a vízi utat, melyek megállásra készítetnek majd és információkkal szolgálnak a közvetlen környezettel kapcsos-

latban (falvak, műemlékek, kulturális létesítmények, táji értékek stb.) (11. kép).

A nagyobb léptékű tájépítészeti gesztusok néhol keresztbe szelik át a csatornát, hogy a környező vidék felé irányítsák a figyelmet, máshol pedig a hosszanti tengelyt húzzák alá, hogy továbbhaladásra inspiráljanak. A 'távol' és a 'közel' állandó párbeszéde folytán válik lehetővé a táj mélyebb megértése.

A projekt kifejlesztése, a végső forma kialakítása minden bizonnyal sok időt igényel, de szerencsére minden lehetőségünk megvan, hogy a szükségesnek vélt időt a feladatnak szentelhessük. A növényzet és az úthálózat fokozatos kiépítése gazdasági, ökológiai és oktatási szempontból egyaránt érdekes. A megjelenő víz mozgása, átalakulása, színe, tex-

7

9

8

10

7. kép/pict.:
Vízpart karakteres kialakítása / A new characteristic form of the waterfront

8. kép/pict.: Úszó kertek / Floating gardens

9. kép/pict.:
Szabadidő park a vízparton / Amusement park on the waterfront

10. kép/pict.:
Séta- és pihenőkert / Garden for walking and recreation

created by the channel is variable and fits in to the character of the surroundings. The project is not about establishing a main road but starting a stream, which like rivers and ravines, grows narrow at some points, than flares out, splits into arms and rejoins again depending on the character of the landscape. Diverse built elements run along the water-course, which will compel visitors to stop and will give information on the surrounding settlements (villages, monuments, cultural establishments, landscape values, etc.).

Some large-scale gestures in the landscape architecture concept cross the channel at different points in order to attract the visitors' attention to the surrounding landscape, while other parts emphasis the

parallel axis to inspire them to pass on. The continuous interconnection of "far" and "close" allows understanding the landscape in its details.

The finalisation of the project will surely be a long term process, but fortunately we have the necessary time to complete it. A step by step construction of the greenery and the road system is equally interesting from an economical, an ecological and a pedagogical point of view. The movement and the transformation of the appearing water are important parameters, just like its colour and texture not to mention its effect on the flora and the fauna. Gradualism is essentially important in order to connect the project with the surrounding landscape and also to form a firm structure, a network out of distinguished places and events

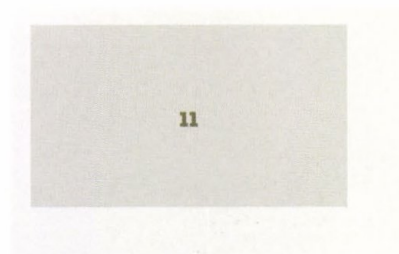
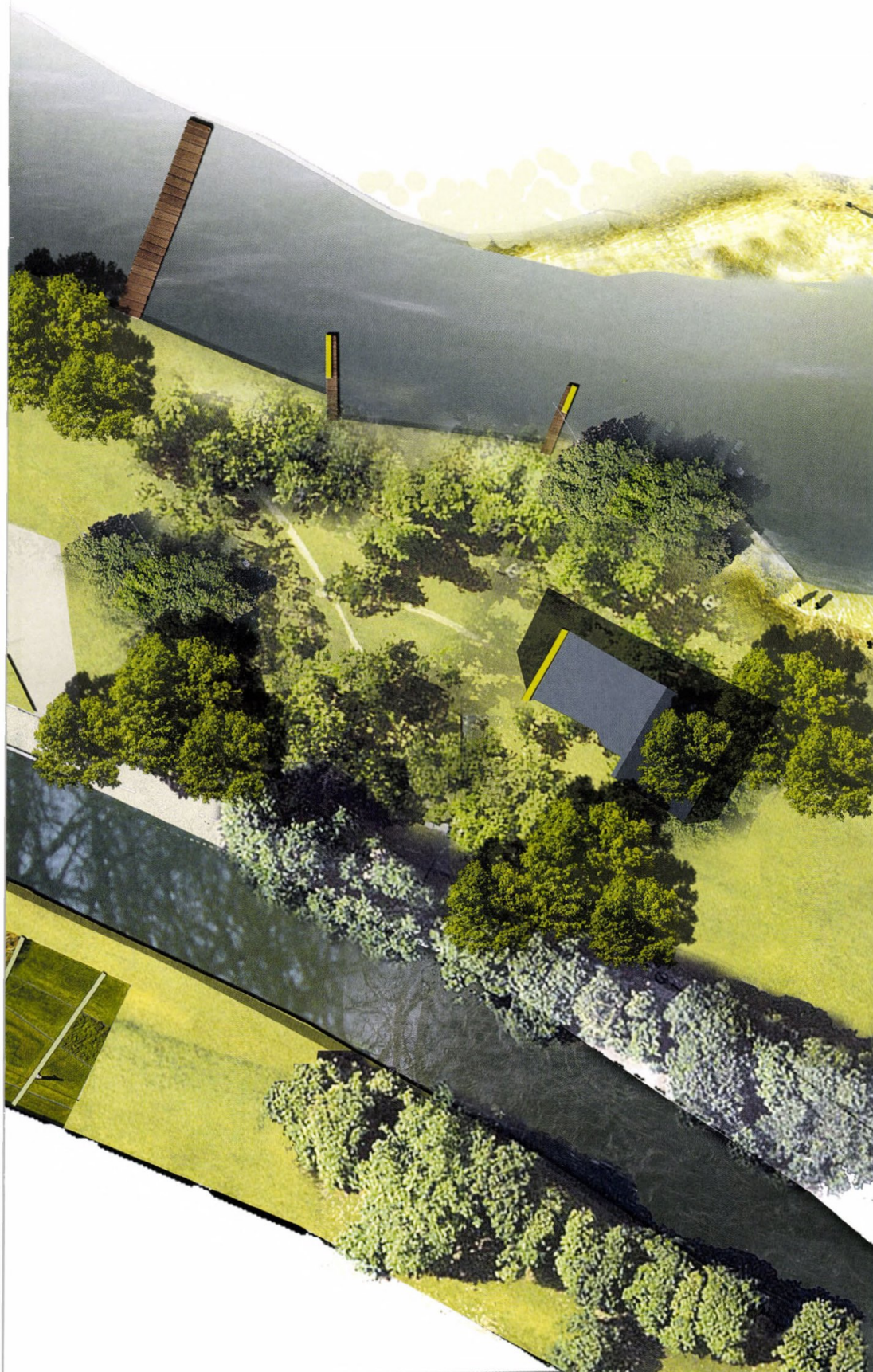

túrája, valamint a flórára és a faunára gyakorolt hatása mind fontos paraméternek számít. A fokozatosság elve alapvetően szükséges ahhoz, hogy a projekt kapcsolódni tudjon a környező vidékhez, és hogy létre tudjon jönni az a különböző helyszínekből és eseményekből szőtt háló, ami folytatja majd a Berry csatorna egykor megszakadt történetét.

Nem a látványos elemek sűrítésén van a hangsúly, hanem egy sajátos jelrendszer kiépítésén, mely megannyi mozaikként jelenik meg a vízi út körül. Jelek, melyek sétára invitálnak, melyek meg-

erősítik a csatorna táj-egyesítő szerepét, melyek meghosszabbítják az előző térélményt, amikor az már csak emlék marad. A sétához, az értelmezéshez szükséges sebesség az átszelt tájszakasz felépítésétől függően változó lehet. A fokozatosság és az időbeliség kérdése alapvető ennek a törekeny tájképi értéknek a jövőbeni használatához és kezeléséhez.

Változatos felépítése folytán a vízi út meghatároz és felfűz egy teret, vagy inkább térsort, melyben különböző táji rétegek között kalandozunk: a vízfelektől egészen a fák koronáig. A ha-

11. kép/pict.:
Gátkezelő ház
környezetének
kialakítása /
Landscape around the
dam machinery
house

gyománys 'hajóvontató út' képétől eltávolodva a sétány helyenként sportra és játékra invitál (12–14. kép).

Kilátók és felüljárók teszik lehetővé a felszíntől való elszakadást, hogy a látogató kellő távolságból figyelhesse meg a közeli és egyszersemind a távoli táj szépségét (15. kép). A cél: megérteni a 'helyet' anélkül, hogy jelenlétünkkel megzavarnánk azt. A környező dombok, erdők precízen keretezett látképi tengelyek végén tárulnak majd a sétáló szemé elé.

Elsődleges szempont volt mintegy kotta módjára alapot szolgáltatni a több helyütt védett táj érzékeléséhez, és segítséget nyújtani a jelen lévő értékek értelmezéséhez; védeni és gazdagítani egy, a nagyközönség által mindeneddig kevésbé ismert flórát és faunát, felfedezésre hívni a látogatót egy helyenként meghökkentő közegbe, feltárni, ha csak részben is, a 'genius locit'.

A hely egységét megerősítve, a meglévő perspektivikus hatásokat és látképeket megőrizve a projekt a lehető

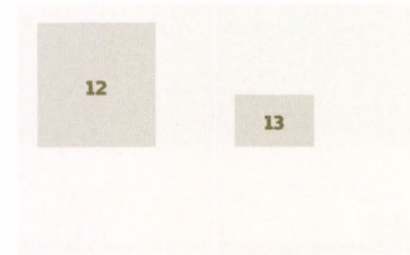
legszelebben értelmezi a sétány fogalmát, amely sajátos visszhang, sajátos rezonancia más városokra, más partokra, más helyekre; s így jön létre az új 'helyekből', mint megannyi kis mellékbolygóból, melyek a csatorna által nyerik az értelmüket, egy különös új csillagállás, egyféle 'földi Tejút'.

A meglévő növényzet:

A csatornát övező növényzet néha megerősíti a tengelyességet (karakteres és méretes fasorok) néha pedig látszólag ellentmond neki és „elszökik” tőle (kisebb erdőfoltok és szabályos ritmusban telepített nyárfa ültetvények).

A víz:

A víz tematikája a projekt egyik legfontosabb kompozíciós eleme, melynek újraértelmezése jelentősen gazdagítja a kapcsolatot a helyi és a tágabb értelemben vett vízhasználat között. Ekképpen a víz változatos megjelenési formái ökológiai-pedagógiai értelmezést nyernek. Lehetőség nyílik tehát a leghétköznapibb

12. kép/pict.:
Sportútvonatok elvi
metszetei / Principle
cross section of sports
tracks

13. kép/pict.:
Az üres meder fölé
feszített háló
játsszófelület / A new
playing field out of a
mesh over the empty,
dry channel

that is able to take up the lost continuity of the history of the Canal de Berry.

The project is not about jamming scenic elements, rather about creating a symbolic structure, which appears in fine small fragments all the way down the channel. It means symbols that inspire for a promenade, that emphasise the land-unifier role of the channel and extend the landscape experience in the memory of the walker. The necessary speed of walk and understanding of the landscape varies according to the character of the scenery. The question of gradualness and temporality is essential for the future use and maintenance of this sensitive landscape.

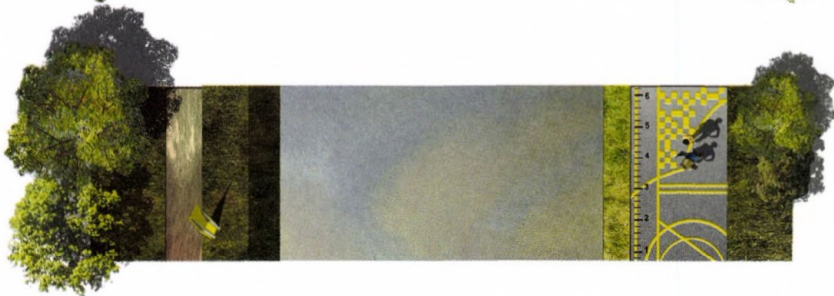
The varied construction of the watercourse defines a space in which we can meet with the different layers of the landscape: from the bottom of the channel to the tree canopy. Farther on the picture of the "tracker's road" the land invites for sports and games.

Look-out towers and footbridges allow visitors to heave from the ground

to observe the beauty of the close and the distant from the air. The aim is to understand the landscape and the site without disturbing it with our presence. Surrounding hills and woods will appear for visitors precisely framed in the far end of the visual axes.

It was elemental to create a clear score like system for the perception of partly protected landscape and to help to understand the values appealing: to protect the flora and fauna poorly known by the visitors, to invite them to discover the astounding area, to show -if only partly - the 'genius loci'.

By strengthening the unity of the site and protecting the existing perspectives and vues, the project defines the walk as widely and openly as possible. The walk is a unique response and resonance to other settlements, other riverbanks and other lands, just like as many small satellites gaining their new meaning from the channel and appearing in the landscape as a new peculiar star scape, a Milky Way on earth.

vízhasználati módok környezetre gyakorolt hatásának hatékony ismertetésére.

A művészeti és kulturális tényező:

A kulturális dimenzió nagyban hozzájárul ahhoz, hogy a projekt kellően harmonikusan illeszkedjen be a tájképi és helytörténeti egységbe. A Berry csatorna, mint szervező tengely esetében elsődleges fontosságú az 'időlegesség' kérdésének szigorú átgondolása. Állandó és időszakos használati módok váltogatják és gazdagítják egymást annak érdekében, hogy a csatorna működése hasonlatossá váljon egy hullám ritmusához. A séták változatos időbeniségében a pihenők különös jelentőséggel bírnak majd, állandóságnak és időszakosságnak egyaránt helye lesz.

A művészi installációk a hely szellemével játszva új, néha váratlan szemszögből mutatják majd be a csatorna világát (16-17. kép).

Javaslatunk szerint a művészek jelentős területeket vehetnek majd igénybe az

alkotáshoz, legyen az állandó vagy ideiglenes jellegű. A művészek helyi tevékenységének eredményeként remélhetőleg új, helyi társadalmi kapcsolatok is szövődnek majd. A Berry csatornát be kell kapcsolni a környező kulturális rendezvények programjai közé is (printemps de Bourges, Les excentriques stb.), de új művészeti programok létesítésére is szükség van (művésztelepek, rendszeres szezonális kiállítások stb.).

Új, 8000 ha nagyságú regionális park a térségben:

A projekt valójában egy vonalas park, mint egy hosszú sétány, egy promenád a csatorna mentén. Sétány, amely néha fent, néha lent halad, nem csak egyszerűen a meglévő topográfiai viszonyok függvényében, hanem az újonnan létesült felüljárókat, kilátókat is kihasználva, azok által irányítva. A látogató figyelme hol a tágabb értelemben vett táj és a látóhatár felé, hol a közvetlen közelbe, az állat- és növényvilág részleteire irányul majd. A projekt változatos

The existing greenery

The greenery following the channel emphasises the axis at some points (characteristic, large alignments), while at others on the contrary: „escape” from it (smaller woods and strictly planted poplar plantations).

The water

The theme of water is one of the most important compositional elements of the project. Its redefinition significantly emphasises the connection between the local and the wider sense of water usage. Thus the differing appearance of water wins an ecological and pedagogical definition. It provides facilities to illustrate the effect of everyday water-use on the land.

Artistic and cultural elements

The cultural dimension contributes significantly to insert the project harmonically into the unit of the scenery and the local-history. In case of the Canal de Berry – as main axis – it is essential

to go over the question of temporality in detail. Permanent and periodic kind of usages will follow one another in order to create an “operational rhythm” similar to the waves. In the diverse temporality of the walks the resting places will have a particular meaning, while permanence and periodicity will also find their place.

The artistic installations with local characteristic will present the life of the channel from new and sometimes unexpected point of views. To our suggestions, artists will be allowed to use a large area to create both permanent and periodic projects. Due to the local work of the artists it can be expected that new, local social relationships will emerge. The Canal de Berry has to join the surrounding settlements’ cultural events (Printemps de Bourges, Les excentriques, etc.) but it is necessary to create new artistic programs as well (artists’ settlements, regular/ seasonal exhibitions, etc).

14

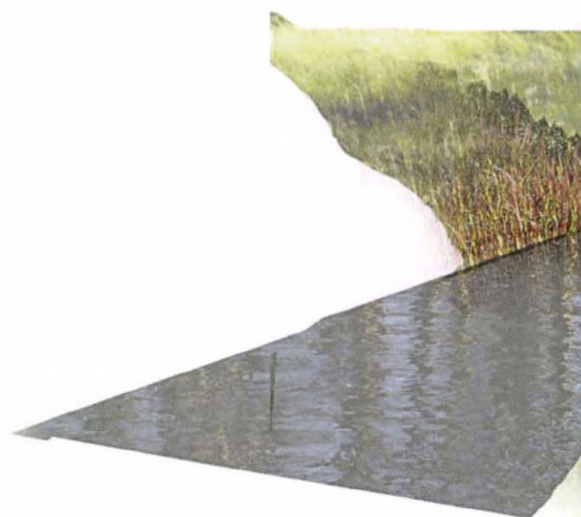
15

14. kép/pict.:

Sprinter (gyorsasági) útvonal – Charenton. Burkolatjelek a sportútvonalon / Sprinter track – Charenton. Signs in the coating along the sports track

15. kép/pict.:

Kilátó a feltöltött csatornameder mellett / Viewpoint next to the filled channel bed

formát öltve 'Ariadné fonalaként' kíséri majd végig a látogatót a csatorna partján: egyszer szalag a földön, máskor meg pad, híd, vagy információs tábla. A különböző szakaszok függvényében a tematikus szál folyamatos vagy éppen szaggatottá válik majd. A cél: a látogatót közel vinni, néhol felemelni a fák koronájáig, néhol a vízfelszínig kísérni.

EGY NÖVÉNYI CSATORNA

A 200 km hosszú park ötletének lényegi eleme az identitást teremtő növényhasználat: az egyes szakaszok a változatos növényállomány segítségével idézik fel a közvetlen közelben lévő település karakterét, hangulatát, s ezzel még színesebbé teszik Berry amúgy is változatos tájképét (ligetek, rétek, völgyek, mezőgazdasági parcellák, dombvidék stb.), de kortárs és újszerű növényhasználati módok is helyet kapnak majd, melyek másként szólnak majd a közönséghez. Minden egyes kilométer növényanyagát

a következő kilométereket és az évszakonkénti változásokat végiggondolva alakítottuk ki (18-20. kép).

A NÖVÉNYI ÖRÖKSÉG REKONSTRUKCIÓJA

A vízi út hosszú szalagjának egyik legnagyobb értéke maga a víz, a part, a vertikális és a fák ritmusa között fennálló törékeny kapcsolatrendszer, a fák koronája által irányított sétáló és az ég között létrejött különleges viszony. A Canal de Berry nem egyszerűen egy tájba rajzolt vonal, hanem szélességgel és térrel bíró egység.

Az új növénytelepítéseknél a rugalmasságot és a modularitást kell szem előtt tartani, hogy a jövőben lehetővé váljon némely csatornaszakasz a környező területek fejlődésének függvényében történő átalakítása. A projekt dinamikus növénystratégiája, a változosságra és a szakaszosságra alapozva, lehetővé teszi a különböző, de egymás-

A new regional park (8000 ha)

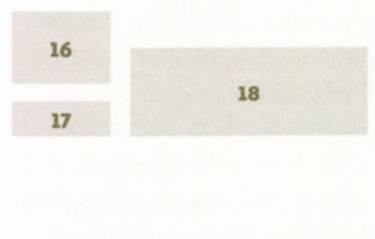
The project is actually nothing else than a long walkway, "a promenade" along the banks of the channel. A walkway, which runs up and down, following not simply the contours of the existing topography, but also that of the newly created landscape, composed of belvederes, pedestrian bridges and pontoons. The attention of the visitors will be attracted once to the wider landscape and scenery, at other times to the smallest elements of the nearby flora and fauna. The project will accompany the visitors all along the banks of the channel just like a 'fleece of Ariadne': once a ribbon on the ground, at other times as benches, bridges or information boards. Depending on the different sections, the thematic line will become continuous or dotted. The aim is to bring the visitors closer, at some point lift them up to the canopy, at others take them down to the water level.

A VEGETAL CHANNEL

The basic idea of the 200 km long park is to create identity in plant usage: each section will recall the spirit of the surrounding settlement, which will make the scenery of the channel even more variable (parkland, meadow, agricultural lot, hills, etc.) but contemporary plant usage will take part too. Each kilometre was invented as an echo to the upcoming kilometre, and will exist in the mirror of the temporality of events and the ever changing seasons.

RECONSTRUCTING THE VEGETAL HERITAGE

One of the most valuable elements of the channel is the sensible connection among the horizontality of the water surface, the linearity of the riverbank, the verticality and the rhythm of the trees. Therefore the Canal de Berry is not simply a linear channel,

16. kép/pict.:

Éjszakai séta a fluoreszkáló nádas mentén / A night walk along a fluorescent reed

17. kép/pict.:

Jéghegy (Gare d'eau de Charenton) / Iceberg (Gare d'eau de Charenton)

18. kép/pict.:

Növénykiültetési vázlat / Design sketch

sal szoros kapcsolatban álló ökoszisztémák bemutatását. A változó talajadottságok, valamint a használati- és időbeni viszonyok tükrében nem lehetséges, de nem is kívánatos a szabályos fasorok általános alkalmazása. A kialakítandó fejlődőképes növényi struktúra az egész csatorna vonalat felöleli majd, mindazonáltal lehetővé teszi az egyes szakaszok alkalmazkodását az esetenként megváltozó körülményekhez.

Attól a pillanattól kezdve, hogy a változatosság válik a növénytelepítések alapelvévé, a növénytelepítések koncepciója egyben tájépítészeti stratégiává válik. Végző soron a projekt által felállított 'szabályrendszerben' a növényi 'változó' határozza majd meg a tájképet, a fák változó ritmusa, ritmusa, sziluettje, mérete által. Ez a heterogén növényalkalmazás teszi majd lehetővé a különböző hangulatok árnyalását, a tájképi látványok keretbe foglalását. A meglévő növényzet átalakításakor a hangsúlyt a nagy fák megvédésére kell helyezni, mert végző soron ezek adják a táj igazi, a sétáló által érzékelhető léptéket (16–18. kép).

A projekt célja, hogy egy egész régió léptékében megváltoztassa a Canal de Berry mára elavult és jellegtelenné vált képét, imígyen átmentve az egykor számos embert összekapcsoló hely öröksé-

gét. A projekt határozott tájépítészeti gesztusa a helyet behálózó, meglévő hangulatokra és 'rezgésekre' épít. A cél, a hely történetét szem előtt tartva, kitágított keretek közé foglalni és új értelmezésbe helyezni a tájat. Csak ezen feltételek mellett válik majd lehetségessé a táj igazi és tartós megújulása, melynek köszönhetően a Canal de Berry, egy új történet kezdeteként, ismét bekapcsolódhat majd a tágabb térség vérkeringésébe. ☉

but an entity with width and space as well. People walking along the promenade are driven by the pattern of the tree canopy and the very special relation evolved with the sky.

The new planting has to be based on flexibility and modularity in order to reconstruct some parts of the channel in view of the development of the surrounding settlements. The dynamical plant strategy of the project, based on variety and discontinuity, allows introducing different but closely connected ecosystems. Taking the context of the ever changing state of land, usage and time, it is not possible, but not even desired, to use a general, strict tree line.

From the very moment, when variety becomes the main principle of planting, the floral strategy is going to become a landscape architectural strategy. After all, in the system of rules created through out the project, the floral variants will create the scenery by changing the rhythm, the type and the silhouette of the trees. This heterogenic vegetal vocabulary will allow a fine moderation of various ambiances and a distinct framing towards the surrounding landscape. While reconstructing the existing vegetal structure

we have to protect most of the big specimens, since these trees are particularly important in order to recreate the true scale of the landscape for the walkers.

The aim of the project is to change today's faded image of the Canal de Berry on the scale of the whole region, as well as to protect the local heritage of the once important connecting and integrating landscape element. The design is strictly based on the existing framework of the sometimes fragile local ambiances, spatial flows and resonances. Starting from the study of the local heritage and from the analysis of the collective memory, the project will change the view on the waterway by establishing a brand new context of landscape programs. This is the only way how the Canal de Berry can gain a proper and long scale renewal and integrate to the dynamics of a wider region, in order to start a new page in local history. ©

19

20.1

20.2

19. kép/pict.:

Extenzív kert a csatorna partján / An extensive garden along the channel

20. kép/pict.: A csatornahíd mai, és a tervezett felújítás utáni látványa (Tranchasse) /

Present appearance of the channel bridge and the planned new landscape with the bridge-garden (Tranchasse)